

Turvallisuus ja varautuminen

Vesa-Pekka Tervo

Pelastustoimen kehittämispäällikkö

Kanta-Hämeen maakuntatilaisuus 29.5. Hämeenlinna

Maakuntahallituksen tehtävistä (hallintosääntömalli)

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
2. hyväksyy omavalvontaohjelmat,
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

”Esimerkiksi Maakuntahallituksen turvallisuuden ja varautumisen tehtävät voidaan kirjata seuraavasti. Maakuntahallitus:

- 1) vastaa maakuntakonsernin turvallisuus- ja varautumisjärjestelyistä
- 2) hyväksyy turvallisuutta ja varautumista koskevat ohjeet ja menettelytavat, ottaen huomioon sopimuksellisen varautumisen
- 3) valvoo, että turvallisuus- ja varautumisjärjestelyt toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti
- 4) antaa toimintakertomuksessa tiedot turvallisuus- ja varautumisjärjestelyistä, keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen merkittävimmistä turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.”

"Alueellinen varautumisen yhteensovittaminen"

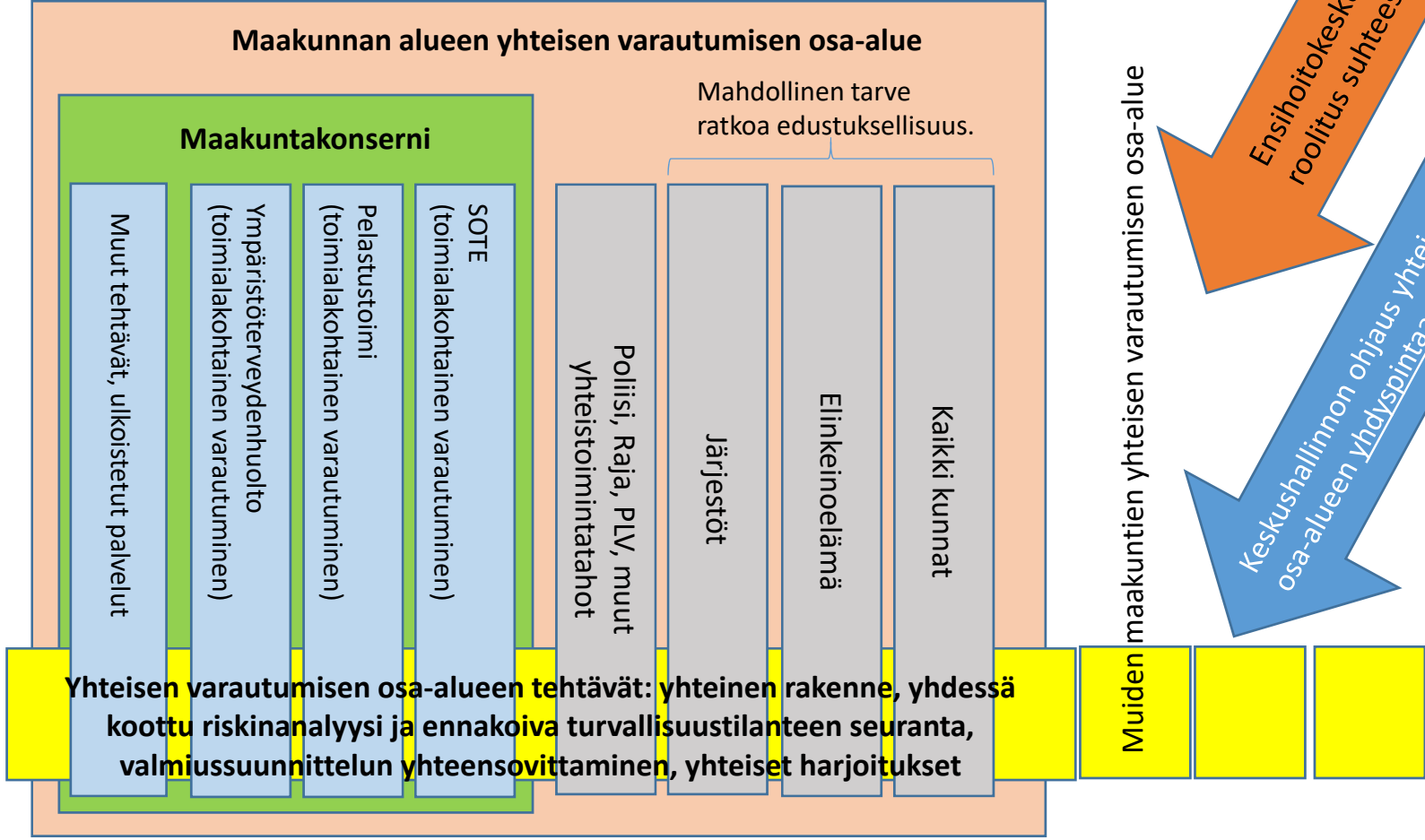
- Malli on rajattu varautumisen yhteensovittamiseen
 - **etukäteisvalmisteluiden koordinaatio**, ml. valmius- ja varautumissuunnittelu
- Alueellinen varautumisen koordinaatio koostuu mallissa
 - Alueen **yhteisestä varautumisesta**
 - **Toimiala- ja tilannetyyppikohtaisesta koordinaatiosta**
- *Yhteinen varautuminen*
 - ei rajoita tai korvaa eri toimialojen varautumisen johtamis-, yhteensovittamis- ja valvontatehtäviä ja -vastuita

Maakunta ja "yhteisen varautumisen" tehtävät

Maakunnan tulee huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.

Maakunnan tulee ylläpitää yhteistyössä edellä mainittujen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita.

Ensihoitokeskusten tehtävät ja roolitus suhteessa maakuntiin

Keskushallinnon ohjaus yhteisen varautumisen osa-alueen yhdyspintaan, jotta Oy Suomi Ab toimii

Yhteisen varautumisen lähtökohdista

- Varautumisessa onnistumista ja tehtäväkohtaista kyvykkyyttä ei ratkaista organisaatio kerrallaan, vaan se tulee ratkaista yhteistä suorituskykyä kehittämällä.
 - » Maakunnan varautumisen suorituskyky perustuu siihen, kuinka hyvin maakunnan alueen suorituskyky on saatu viritettyä tarkoituksenmukaiseen yhteistoimintaan. Esim. kunnilla vastuu perusinfrastruktuurin tuottamiseen ja ylläpitämiseen, joilla suora suhde maakuntien varautumiseen.
 - » Ei edellytä "koordinaatiota". "ohjausta", mutta yhteensovittamista kylläkin - eli useista asioista sopimista ja tietoisena pitämistä.

Keskinäinen sidoksellisuus

- Maakunnassa yhteisen varautumisen osa-alue on kaikkien toimijoiden jakama intressi. Siitä ei voi erottaa mitään osa-aluetta, eikä se mahdollista palastelua - toimijoiden keskinäinen sidoksellisuus sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti.
 - » Toiminnan kohteena koko varautumisen ja turvallisuuden kenttä –ministeriöistä riippumaton maakunnan **omistajuus** (silti ministeriöiden on tehtävä oma osansa).
- Huolehdittava siitä, että maakunnan turvallisuustilanteiden muutosten seurannan sekä operatiivisen tilannekuvan kokoamisella on riittävä yhteys (ei tulisi olla kokonaan erillisiä järjestelmiä, jotta maakunnan tilanteen aikainen tuki voidaan tarvittaessa järjestää).

Valinnanvapauslainsäädäntö (luonnos)

42 § Maakunnan asettamat ehdot palveluntuottajille

...Maakunta voi asettaa suoran valinnan palveluntuottajille sekä asiakassetelillä ja henkilökohtaisella budjetilla annettavan palvelun tuottajille palvelujen laatua, voimavaroja ja saatavuutta, palveluketjuja, palvelujen yhteensovittamista sekä **normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista koskevia** sekä muita palvelujen tuottamiseen liittyviä ehtoja, joilla edistetään väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä väestön palvelutarpeita vastaavien riittävien palvelujen yhdenvertaista saatavuutta maakunnassa tai jotka muutoin ovat tarpeen maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseksi...

55 § Suoran valinnan palveluntuottajan velvoitteet

...Suoran valinnan palveluntuottajan on ilmoitettava palvelun tuottamista koskevista olennaisista muutoksista maakunnalle ja asiakkailleen vähintään kaksi kuukautta ennen muutosta sekä vähäisemmistä muutoksista vähintään kaksi viikkoa ennen muutosta. Jos muutos johtuu häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi tarvittavista välttämättömistä toimenpiteistä palvelutuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi, muutoksista on ilmoitettava viipymättä sen jälkeen, kun tuottajalla on tieto muutoksesta...

...Suoran valinnan palveluntuottajan on valmius-suunnitelmin sekä muilla toimenpiteillään varauduttava sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä edellyttäviin normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin maakunnan 42 §:n mukaisesti asettamien ehtojen mukaisesti sekä osallistuttava järjestämislain 52 §:ssä tarkoitettuihin maakunnan varautumistoimiin...

56 § Palveluntuottajan velvoitteet annettaessa palveluja asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin perusteella

...Palveluntuottajan on valmiussuunnitelmin sekä muilla toimenpiteillään varauduttava sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä edellyttäviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin maakunnan 42 §:n mukaisesti asettamien ehtojen mukaisesti sekä osallistuttava järjestämislain 52 §:ssä tarkoitettuihin maakunnan varautumistoimiin. Velvollisuus ei kuitenkaan koske palveluntuottajia, joita palveluntuottajalain mukainen rekisteröintivelvoite ei koske...

Yhteenveto

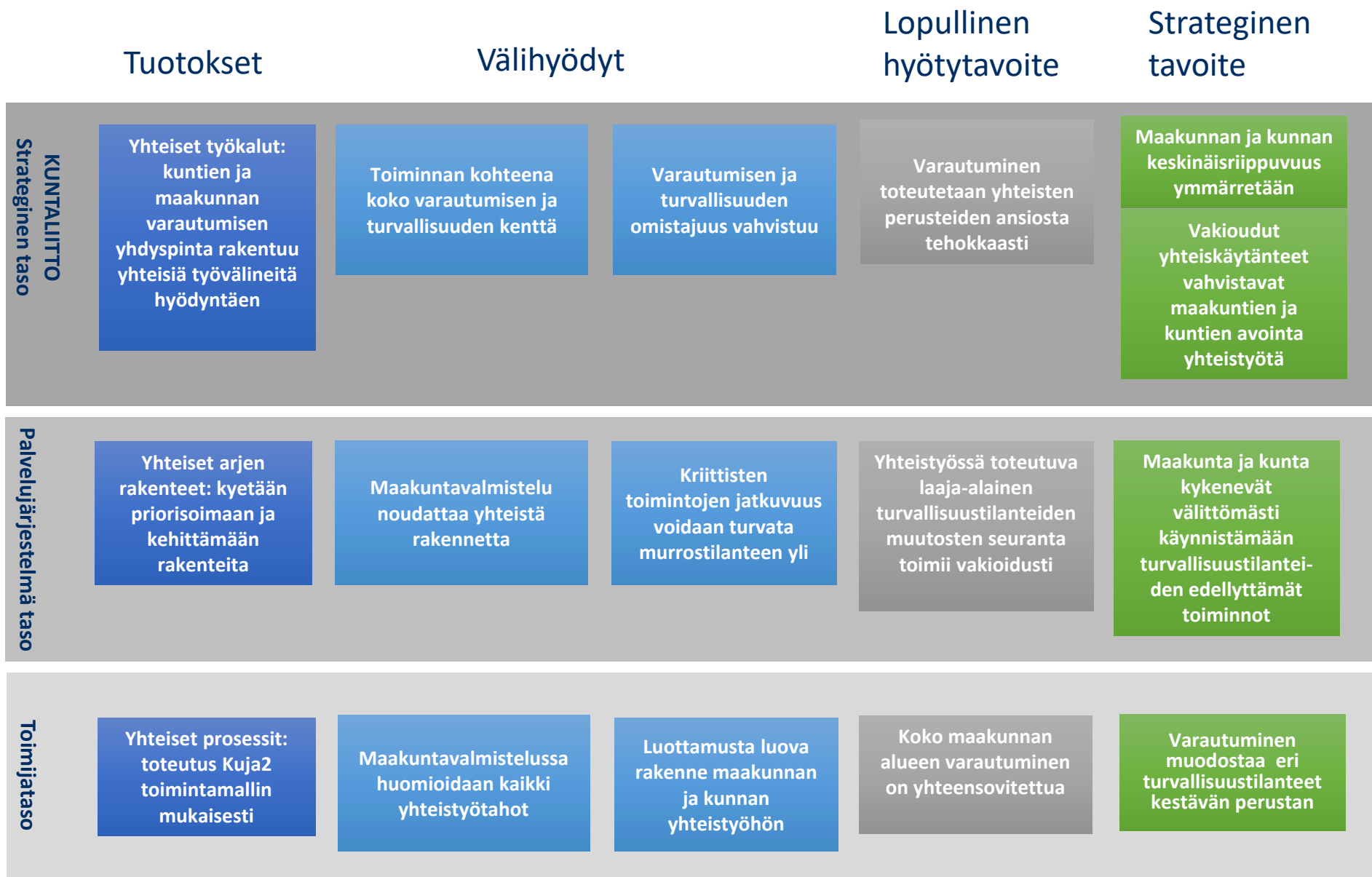
- Turvallisudelle ja varautumiselle riittävä strateginen painoarvo rakennetta ja vastuita koskien.
- Suorituskyvyn optimointi edellyttää, että
 - » maakunnan sisällä tunnistetaan turvallisuuden ja varautumisen erityisosaaminen ja annetaan arvo tehdyille työlle ja
 - » yhteisen varautumisen osa-alueella tunnistetaan turvallisuuden ja varautumisen erityisosaaminen ja annetaan arvo tehdyille työlle.
- Yhteistyörakenteet turvallisuuden ja varautumisen osa-alueella tulisi vakioida sekä kuntien suuntaan (opetustoimi, rakentaminen, kaavoitus) että ministeriöihin (pelastustoimintaan osallistuminen, laajat häiriötilanteet ja poikkeusolot).

- Tunnistetaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteydet (vrt. turvallisuussuunnittelu ja hyvinvointikertomukset).
- Väistetään päällekkäisyydet (esim. maakunnan omavalvonta vs. pelastuslain mukainen omavalvonta)
- Ennakointi ja palvelujen jatkuvuus murroskauden yli
- Kunta – maakunta – valtio suhde = yhdessä ja yhteistyössä muodostuu turvallisuuden ja varautumisen kansallisen suorituskyky.
- Turvallisuuden lakisääteiset yhteistyörakenteet hyvä pohja muunkin yhteistyön syventämiselle.

Maakunta 2023 -visio

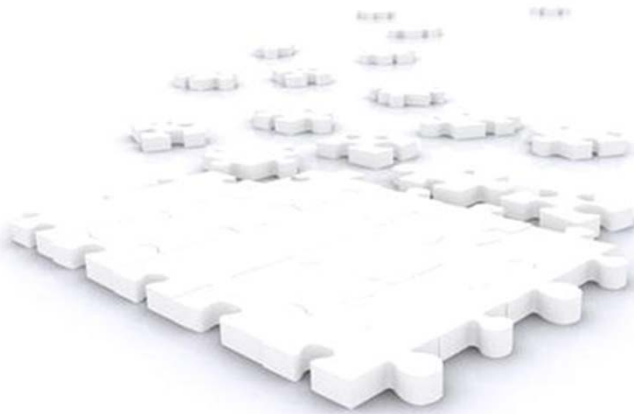

KUJA2 (Kuntien ja maakuntien jatkuvuudenhallinta) hyötykartta

Miten toimia yhteistyössä vaativassa häiriötilanteessa, jos

- ei ole yhteistä toimintaympäristön turvallisuusmuutosten seuranta, joka käynnistää kaikkien osapuolten yhteistoiminnan riittävän ajoissa?
- työvälineet poikkeavat täysin toisistaan?
- ei ole yhteistä tapaa toimia, eikä tekemisen tavat eivät ole yhteensovitettavissa?
- ei ole harjoiteltu yhdessä?
- ei arvioida ja kehitetä määrätietoisesti yhteistyötä ja yhteistyön tuottamaa suorituskyvyn summaa?
- ei tunneta luottamusta?

Kiitän mielenkiinnosta.

Vesa-Pekka Tervo
vesa-pekka.tervo@kuntaliitto.fi
puh. 040 7197 150